

1923 წ.

7169

№ 2
თარგმანი
საბავშვო

ბავშვთა მეგობარი

А. А. А. А.

1923

საბავშვო მეგობარი (1923).

324

წიგნი მე-19.

№ 2

წ. 1923

347

შ ი ნ ა ა რ ს ი.

1. სურათი	1
2. ორი წლის თავის დღესასწაული	3
3. გაზაფხული, ლექსი—ილია სიხარულიძისა	7
4. ოთარეკო, ზღვა და მზე—ლეო ქიაჩელიძისა	8
5. თამრო და ბებია, (აზრი რუსულიდან) ლექსი კაკი ეწრელიძისა	17
6. მიწის ქვეშეთის პაწია ხალხი,—(ზღაპარი ლექსად) ილია სიხარულიძისა	18
7. პატარა სოსო—გო. ქუჩიშვილისა	25
8. კარტოფილის ჯცნაურობა,—კ. არჯვენიძისა	29
9. გასართობი: რებუსები და ახსნა	32

3

მედიკოსის თაყვის დღესასწაული

25 თებერვალი.

— მაძა, მე არ გამიშვებ დღეს დღესასწაულზე? — შე-
ეკითხა ჩემი უმცროსი ძმა მაძაჩემს.

— არა, — მიუგო მაძამ.

— რატომ?

— იმიტომ, რომ ავად ხარ.

— აი წავა შენი ძაძიკო, და ეველაფერს გიამაყებს, —
დესაც დაბრუნდება.

ჩემი ძმა ჰატარა ჯიუტი ბიჭიკოა, მაგრამ ამ ჯამად მა-
ძას დაუჯერა და მთხოვა, რომ ეოველივე ის, რაც იქ მოხ-
დებოდა, უსათუოდ შეაძინა მისთვის; მეც დავპირდი და გა-
ხარებული გავეშურე ჩვენი სასწავლებლისაკენ. სადილობი-
სას ნასიამოვნები დავბრუნდი შინ და სმენად გადაქცეულ
ბავშვს უამბე ეოველივე, რაც 25 თებერვლის დღესასწაულ-
მა გამოიწვია ქალაქის ქუჩებზე.

„მიუახლოვდი სასწავლებელს თუ არა, შორიდანვე და-
ვინახე — მთელი ჩვენი მოწაფეები სასწავლებლის წინ მოკ-
როვილიყვნენ მუსიკით. ჩვენი ტანთვარჯიში გიორგი წინ იდ-
გა — ადლუქში მონაწილეობის მისაღებად. დილის ათ საათზე

დავობარით ადგილიდან, მუშების სასახლეს მიუახლოვდით თუ არა, გაისმა გიორგის კაჟი ხმა: — „განყრდით!“ — ეველას მოულოდნელად შემოგვესმა, და ჩვენც მწყობრათ გავყრდით წითელ ბაიზღებით მორთულ ესტრადის*) წინ.

ესტრადა მორთული იყო ევაზილები, და ევაზილებს შორის მოსჩანდა შავკრემანი, დიდ-თმიანი ახალგაზრდა კაცი, რომლის სიტყვა მკუხარედ გაისმოდა.

ცოტა ხანს შემდეგ ეს მოღაპარავე ახალგაზრდა მუშა მცვალობა.

— „ამხანაგებო“, — დაიწყო მან მკუქარე ხმით, — „25 თებერვალი საქართველოს მუშებისათვის და შრომის შეილებისათვის დიდი დღესასწაულია. ის ღირსშესანიშნავი დღეა ისტორიაში.

მენშევიკების მთავრობის მაგივრად საქართველოში 25 თებერვალს, 1921 წ., კომუნისტური პარტიის მეთაურებმა აიღეს საქართველოს მართვა-გამგეობის ძალა-უფლება და მთავრობაში შევიდნენ ამხანაგები — ფ. მახარაძე, ბ. მდივანი, ს. ქავთარაძე, ა. სვანიძე, მ. თრახელაშვილი, მ. ელიაშვილი, ს. ორჯონიკიძე და სხვები. უკვე ორი წელიწადია, რაც საქართველოში დაარსდა მუშურ-გლეხური სოციალისტური საბჭოთა წყობილება.

ორი წელიწადია მას აქეთ, რაც ძირიან ფესვიანად შეიცვალა ქართველი ხალხის მდგომარეობა.

შეიცვალა ვაჭრობა-მრეწველობის მდგომარეობა და მისი განვითარება. უდიდესი უურადლება მიეცა საწარმოო მასალების

*) სავანგებოდ გაკეთებული ახალგაზრდა ადგილი.

მოგროვებას და აღდგენას, მიწის გლეხებზე გადაცემას.

ამ ორ წლის განმავლობაში დიდი ეურადღება მიჰქცეოდა აგრეთვე სარწყავი არხების გაყვანას და ხიდების აგებას.

უოფილი თავადების და დიდი ბობოლა ვაჭრების სახლები ახლა მუშების სახლებად არის გამოცხადებული.

ტფილისის საბოტენე ადგილები მხოლოდ მუშებსა და მშრომელებს შორისაა განაწილებული.

განათლების საქმეს პირველი ადგილი აქვს მიენიჭებული. დაარსებულია ბავშებისათვის საბავშო ბაღები, საბავშო სახლები და სხვა მრავალი საბავშო დაწესებულებანი, სადაც უმრავლესობა მუშების შვილები იზრდებიან და იწვრთებიან.

ბავშებისათვის მოწყობილია საცდელ-საწვინებელი სკოლები. საბჭოთა სოციალისტურ ქვეყანას არ ჰქვავს უპატრონო ქუჩის ბავშვები. იმათ განსაკუთრებულ ეურადღებით ეპყრობა მთავრობა, — მათთვის არსებობს განსაკუთრებული სახლები, სადაც მოსიყვარულე აღმზრდელები და მასწავლებელნი განსაკუთრებული ეურადღებით მზრუნველობენ ობოლ და უპატრონო ბავშვებს. დიდი ეურადღება აქვს მიქცეული ბავშთა თვითგანვითარებასაც. იბეჭდება იმათთვის წიგნები, ჟურნალები და იმართება სხვადასხვა გასართობები.

ახალგაზდა მუშამ დაახლოვება სიტყვა თუ არა, მაშინათვე ირველივ ტაშმა იგრიალა.

ჩვენ ეველანი მწუბორად დავიმართო სახელმწიფო თეატრისაკენ. გზაზე შემოგვეკება ევაზილებით და წითელ ბაი-რადლებით მორთული, ბავშვებით სავსე ავტომობილები და ეტლები. უმთავრესად შიგ საბავშო ბაღებისა და საბავშო სახლების

მცირე-წლოვანი ბავშვები ისხდნენ და ქვილ-სივილით, ვაშას
ძახილით ჩამოგვიქროლეს. ჩვენ მიუდრიოდით გზა და გზა, და
წინ უცქეროდით საზეიმოდ გამოსულ ხალხს, ბაიზადებთან
და მუსიკით. სადილობისას დავბრუნდი შინ და ეველაფერი
უამბე ჩემ ზატარა ძამიკოს.

საღამოს მთელი ქალაქი გაჩირადდებული იყო და მუშ-
ხუნებს მსუილი გაჰქონდა.

X.

გაზაფხული.

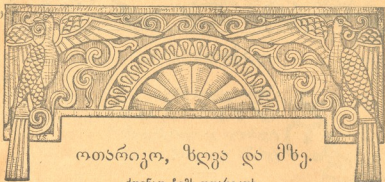
რამდენი ევაფილებია,—
ბაგერ ენძელა,—ეს ია;
ტყემალი გათეთრებულა!
ჭერადი უკეთესია!

რამდენი ფრინველებია,
შომცები და შერცხლები!
გალობენ, დაფრთხალობენ,
დაუღალავი, მკვირცხლები!

ათასნაირი ზეპლები
ევაფილებს თავს ევლებიან!,
რამდენი ფრინველებია,
რამდენი ევაფილებია!!...

ილია სიხარულიძე.

რთხილი, ზღვა და მზე.

ძღვნად ჩემს ოთაროკოს.

ა იცოდნა ოთარისკომ, თუ ზღვა ამის-
თანა იყო? ზღვისთანა კარგი ქვეყანაზე
არაფერი ეოფიდა! ვერც სოფელი შე-
ედრება მას და ვერც ქალაქი.—მთელი
თვეა თითქმის ოთარისკო დედას ზღვაზე
ჭეავს და მთელი თვეა, რაც ის განუ-
წყვეტილად სიამოვნობს!

ზღვაში ბანაობა სომ დიდი ბედნიერებაა, მაგრამ ქვიშაში-
გორაობა და კოტრიალი—კიდევ უფრო დიდი ბედნიერებაა.
ამასთან ზღვის ნაირ-ნაირ კენჭებისა და სადაფის ქვების
მოკრეფაც სომ ძლიერ სასიამოვნოა. უცნაურია ზღვის კენ-
ჭები! უოველნაირია: ერთს მამლის სახე ჰქონდა ზირდაზირ,
და როცა ოთარბიკომ ნახა, ბევრი იცინა და იკისკისა. ნამდვი-
ლი მამლის სახე! ახლაც ჯიბეში აქვს ოთარბიკოს იგი და უუ-
ლას აჩვენებს:

— აი, რა განვენო: მამალი!

არსადა ზღვის ქვებისთანა ქვები,—მრგვალი, ბრტყელი, სადა და სუფთა. ჰაწაწინები, დასატულები! მერე რამდენია? —რამდენიც გინდა, და კიდევ მეტი, უთვალაჯი! ამ კენჭების შესანახად დედამ ოთარიკოს სადაფის კოლოფი გაუკეთა; ისეთია, რომ თვალს მოსჭრის კაცს! აი, ოთარიკო რომ ქალაქში დაბრუნდება, კოლოფსაც თან ჩამოიტანს და კენჭებსაც, — ვუელას გააკვირვებს.

ძალიან, სულ ძალიან უეფარს ოთარიკოს ზღვა და მისი მოკენჭილი ნაპირი, რომელიც მზეზე ათასფრად კრიალობს და ბრტყეილობს! დიდია ზღვა, ვეებერთელა, მაგრამ ისეთი კეთილი და ზღერსიანი, თითქოს დიდი სულაც არ იყოს. — ხანდახან გაჯავრდება სოლმე. უჰ, მაშინ არ ვარცა! ისე ღმუის, რომ კაცს შეეშინდება, და ფაფარ-აურილი ეჯახება ნაპირებს!.. მაგრამ ეს ხდება, როცა შემაწუხებელი ქარია, ან ცუდი ავდარი! მერე რა? აი დედაც კეთილია და ზღერსიანი, მაგრამ ძალიან გაჯავრებაც იცის ხანდახან... რა ვუეთ მერე!

როცა ზღვა გაჯავრებულია, ნიკოს ნავში არ ჩაჯდება ოთარიკო და არც საბანაოდ წავა! შორიდან უცქერის სოლმე და მოსწონს კიდევ გაჯავრებული ზღვა...

ერთხელ მოგვიანოდ აბანავა დედამ ოთარიკო. მზე ჩადიოდა. როცა ტანს იმშრალებდა ოთარიკო, ჩამავალ მზისკენ შემოსევით მიიბრუნა პირი. დაინახა საკვირველი რამ: — ისე დაასლოფებოდა მზე ზღვის კიდურს და ისეთნაირად დაქანებულყო, რომ გეგონებოდა — ესეც არის ზღვაში ჩავარ-

დებო. ამან გააოცა ოთარეო. „ეს რა ამბავიაო?“ გაიფიქრა მან და კარგა დააკვირდა. მზე სულ გაწითლებულიყო

და თვალები ფართოდ გაეღო. ჩანდა, რომ შიშისგან დამართოდა. სახეც ისეთი ჭკონდა, თითქო ვეწროდა: მიშველეთო! — ეს არასოდეს ენახა ოთარეოს.

— დედა, შესედე მზეს! მგონია ზღვაში ვარდება და ბალიან შემინებულია! — უთხრა მან დედას.

— კი არ ვარდება, შვილო, მზე ჩადის... დილას კი ისევ ამოვა და ქვეყანას გაანათებს! — ეუბნებოდა დედა და დაჩქარებით აცმევდა ტანსე.

მაგრამ ოთარეო სკდავს, რომ ორიოდ წამი კიდევ, და მზე უთუოდ ჩავარდება ზღვაში.

— დედა, შესედე! — უკვე შემინებული სმით მიმართა მან დედას.

ამ დროს რაღაცნაირად მზეც შეირხა, თითქო მართლა მოწყდაო, და ზღვაც მისწვდა მას. ოთარიკო, ნასევრად ჩაცმული, გაუსწლტა დედას სელიდან და ზღვას მიაშურა. სელი ჩამოიფარა თვალებზე, რომ უკეთ დაინახოს, რაც ხდება ზღვის შორეულ კიდურზე, და მზერად გადაიქცა. — ახლა მზე თითქო გასისხლიანდა. ზღვის ზედაპირიც სისხლის ფერად ალივლივდა. — ეჭვი არ არის, მზე მოსწედომია ცას და ზღვაში ვარდება. შეუჩერებლად დაქანებული უფსკრულისკენ.

აგვსნო ოთარიკო. აცასცასდა. რა ქნას — არ იცის.

— დედა... იცოდე — იხრჩობა მზე და შველა უნდა! — ამბობს იგი და ლამის ღრის იტიროს. ნეტავი ასე შორს არ იუოს და მიშველება შეგვეძლოს! ნეტავი სად არის ახლა ნიკო, მისი ნავით, რომ...

და მზეც ჩაიძირა წყალში. მძიმედ და ერუდ ამოისუნთქა ზღვაში და შეტორტმანდა.

„რა ზღვის ბრალია! რა ქნას, როცა თვითონ მზე ჩავარდა“, — გაუელვა ოთარიკოს თავში და შეისვენა იგი:

— ვაიმე, ჩავარდა მზე! აკი გითხარი, დედა, ჩავარდება შეთქი! — ატირდა ოთარიკო. — მე მზე მინდა!.. ღამე არ მინდა! ახლა კი რა ვქნათ, რომ მზე დაიდრხო..

დედა ამშვიდებდა ოთარიკოს, უსხნიდა მზის ჩასვლას ზღვაზე და არწმუნებდა, რომ დილას მზე ისევ ცაზე იქნება... მაგრამ როგორ დაიჯეროს ეს ოთარიკომ, როცა საკუთარი თვალებით დაინახა, რომ მზე ნამდვილად იდრხობოდა და შემინებული იყო... დაიხრჩო კიდევ, რადგანაც ჰირდაჰირ ჩავარდა ზღვაში.

ნეტავი დიდი იუოს ოთარეო! გაიქცეოდა, გამოათრევდა ნიკოს ნავს და უთუოდ მიცურდებოდა იმ ადგილას, სადაც მსე ჩავარდა. ამოიყვანდა კიდეცა. დიდი კი იუო ამ საღამოს მსე, მაგრამ არც იმდენად, რომ ძალიან მძიმე უფილიუო. — დიდი, სასლში რომ გობი აქვთ, იმოდენა იქნებოდა.

ჰეე, რატომ არ არის დიდი ოთარეო ამ საღამოს! სწუხს და ტირის იგი. არ მიჰქეპება დედას შინ და უჯავრდება კიდეც, რომ არ სწეენია მზის დაღუჭვა!

სასლშიაც ნახულს განიცდის ოთარეო. საჭმელზე გული არ მიუდის. თუმცა დედამ ეველაფერი აუხსნა, მაინც ეჭვობს და სწუხს. თვალცრემლიანი დაწვა, ეჭვი და წუხილი ძილში. ჩაქევა შუთათავს და ბოდავს.

აი, ჩუმად ადგა იგი, როცა დედას დაეძინა, ტანზე ჩაიცვა და სასლიდან გავიდა. თუმცა ბნელა, მაგრამ გზას მაინც არკვეს და სირბილით მიექანება მის ნაცნობ მენავე ნიკოსაკენ. მის სისარულს საზღვარი არა ჰქონდა, როცა ნიკო ზედ ნავთან დაინახა; უამბო, რაც მზის გასაჭირი. ნახა, და სთხოვა ნავში ჩაესვა და წაევენა მზის დასახსნელად.

— ჰო, მეც გავიგე ეს ამბავი, მეგობარო, და ესეც არის ვაჭირებდი გამგზავრებას მზის საშველად! კარგია, რომ მოხველ: ერთად ვიმგზავროთ! — უთხრა ნიკომ ოთარეოს.

— შენ ეველასა სჯობისარ, იცოდე, ნიკო! — უთხრა გასარებულმა ოთარეომ საუეარელ მენავეს. ბევრი არ დაუოუნებიათ, ჩასხდენ ნავში და ზღვაში შეცურდენ. ცა ვარსკვლავიანია. მისგან სინათლე ზღვაზედაც ციმციმებს. ნიკო და-

აწვა ჩვეულებრივად ნინბებს, და ნავიც ისე მისრიალებს, რომ უთუოდ ძაღვს მიაღწევდნ ზღვის კიდურს...

მიჭქრიან. ზღვის ნიავი სახეს უკოცნის ოთარიკოს. მიჭქრიან დიდ ხანს. გზა არ ილევა. გარშემო ზღვაა; მადლა კი-ცა.

ოთარიკომ იცის, საით არის ის ადგილი, სადაც მზე ჩავარდა. იცქირება იქით, მაგრამ მნელი გასარკვევია, რად-განაც არაფითარი კვალი არ ჩანს მზისა. ვაი თუ შეცდენ და ვერ მიაგნონ?

ნეტავი ვინმე შესვდებოდეს გზაზე... ანაზღეულად წინ ერთი დიდი თევზი შესვდა ნავს. თავი ამოჭყო ზღვიდან თევზმა, ამოიწია და კუდით ტლაშანი გაადინა წელის ზედაპირზე.

— ჭეი, გამარჯობა თქვენი! საით მიცურავთ!? — ჭეით-სა მკსავრებს თევზმა.

— თევზო, მზე სად ჩავარდა, — არ დაგინახავს? მის სა-მეულად მოვდივართ!..

— იქიდან მოვდივარ სწორედ! აი, სულ ჰირდაპირ იარეთ...

— შორს არის კიდეც?

— შორს არ არის! ახლოა. მეც გამოგუვებით! უმჯობეს
ცხოვრება არც მე შემიძლია!

და წინ თევზია, და უკან — ნავი.

მიტყრიან, მიტყრიან გატეორცნილი ისარივით. უცებ წით-
ლად გაიელვა ერთ კიდეზე.

— მივედით! — ამბობენ გახარებული ოთარეკო და ნიკო.

— მივედით? — ამბობს სისხარულით თევზიც.

მართლაც ძალი ზღვის სიღრმეში გამოჩნდა მზე. აბრეშუმის ძაფებდახვევია მას გარს სხივები. სულ ახლოა წელის ჰორიდან!

— დროზე მოვუსწარიო! — შევებით ამოიოხრა ნიკომ და ნავი შეაყენა, რა ბედნიერია ოთარიკო! ნავიდან ცოტად რომ გადიწიოს, ხელითაც მისწვდება მზის აბრეშუმის წვერს.

— აბა, ნიკო, მომესმარე! — და ოთარიკო სწვდება მზეს. მოაუღლო ხელი მოლივლივე წვერში და უმაღლე მზეც ზევით ამოჭევა, და ნავიცა და მთელი ქვეყანაც დღესავით გაანათა.

— აჰა, მზე, მზე! — დაივირა ოთარიკომ, რაც ძალა ჰქონდა, ისე დაივირა, რომ თავისივე ხმისაგან გამოეღვიძა.

— მაშ შენ რომ არ დამიჯერე! შეხედე ფანჯარაში მზეს,

როგორ ანათებს, — ეუბნება უკვე ამდგარი დედა. — ადექი, შვილო, შენც, — დროა.

ოთარიკო თვალებს იფშენეტს. გაკვირვებით უცქერის

ფანჯარაში მსეს და მერე დედასა და მთელს ოთახს თვალებს ავლებს.

სიზმარია, თუ ცხადი? მაგრამ ეს ხომ ის მსეა, რომელიც ოთხრიკომ ზღვიდან ამოიუვანა და რომელმაც სწორედ ასე გაანათა ნაუიც, ზღუაც და მთელი ქვეყანაც.

— იცი, დედა, რომ მსე მე ამოვუვანე ზღვიდან?.. — უთხრა მან დედას და უმაბო იმ ღამინდელი თევგადანავადი...

ლეო ქიაჩელი.

(აზრი რუსულიდან)

ური დამიგდე, ბებიკო, ბებიკო, გენაცუბ-
ლები...

რა არის, შედამ რომ გძინავს და გი-
სუჭია თვალები;

ბევრი ვიფიქრე, ვერ მივსვდი: ნუ თუ
შენც იეავ ჰატარა?

განა შენც იეავ ჩემსავით ეშმაკი, ცელ-
ქი თამარა?

განა ჩემსავით გიუვარდა ცელქობა, სტომა, სირბილი,
რომ მოგეზარა ბებოსთვის ვაშლი, მსხალი და სხვა წილი?
ან მე როდისმე ვიქნები შენებრ მოზუცი ბები,
თმა შენებრ გამითეთრდება, ჩამივარდება ებებიან?

მითხარი, ბებო, როდისმე შექნება სათვალეები,
და ისე გადაშექცევა, როგორც შენა გაქვს, თვალები?
რა არის, მომე ჰასუსი, ბებიკო, ჩემო კეთილო, —
არა კრცხვენია, რა არის, შენ კიდევ გძინავს, ბებილო?!

კაკი ეწრელი.

მიწის ქვეშეთის ჰაწია ხალხი.

(ზღაპარი)

აზაფხულის ცელქ სიოს
ჰამთრის სუსწი მოსწეინდა,
ცას შეჭქროლა სისინით
და ცრემლები მოსწმინდა;

—
ფრთა შემოჭკრა სქელ ღრუბლებს,
დახია და დაფლითა,
ცამ მიწას გაუდიმა,
მიწამ—ზეცას დაბლიდან;

—
მოიწმინდა ლაყვარდი,
აფირუზ-აკრიბლდა,
ძირს ჰამთარი ატირდა,
ხევ-ხუვი აჩსრიბლდა.

—
მოჭქრის ცასე მზის ეტლი,
აბრჭვეიალებს ოქროს თელებს,
მიწას პეკრდი გაუთბა—
სუნთქვას, ნისლად აორთქლებს;

აკერ, მიწის ქვეშეთში
ეს რა ამბავი ხდება,—
მიწის დედა სანთელით
დაბლა, ძირს ისედება;

—

თვის ზაწიებს აღვიძებს,
ტკბილ სიზმრებში გართულებს, მოსვლას გვედრებიან;
სასინარულო ამბავს
მათ ეურში ჩასჩურჩულებს:

—

„გაიღვიძეთ, შვილებო,
დედა გენაცვალებათ,
მინდა ეველას გასწავლოთ
ზამთრის გარდაცვალება;

—

აწ რისდა გეშინიათ,
გახილეთ თვალები,
არემაწეს მოეშვა
ეინვის, სუსხის რეალები;

—

წამოღვიძეთ, დავტოვოთ
ბნელი მიწის ქვეშეთი:
გვეუო უძრავად გდება,
მუდამ მილი ასეთი;

—

ზევით გელით სიცოცხლე,
ლადი და სანაქებო!..

გაიღვიძეთ, შვილებო,
ზაწაწიანა ცელქებო;

—

ჩანჩქერ-ნაკადულები
მღერით გელოდებიან,
დაგეძებენ, დასტიან,
—

ფრინველები ხმა-კილოს
თქვენ საქებრად აწეობენ,
სიკეკლუცეს გაზაფხულს
უთქვნოთ ვერ ატეობენ!

—

ასე დედა — ბუნება
შვილებს დასტრიალებდა,
აღვიძებდა სიმღერით,
ტკბილ ხმას აწკრიალებდა;

—

ზაწიებიც აქრეოდნენ,
იწვეს რსევა ზმორებით,
თვალებს ნელა იფშენებენ,
წოდინით და მთქნარებით;

—

ნელა-ნელა სულ ეველამ
გაახილა თვალები,
დედიკოს გაუღიმეს,
გაუწოდეს სელები;

ვევლა ზევით ჰიიწევს,
აღმა მიიჩქარინ,
ბნელში ეოფნა მოსწუინდათ,
სინათლეს შეჰხარინ;

— ახლავ, ჩემო ცელქებო!
ჯერ მოგკასმეთ, შეგმოსოთ;
აბა, როგორ იქნება
შე ახვლა უამისოდ;

ჰა, საკაბე ჩითები,
ვევლა მშვენიერია:
ღურჯი, წითელ-ვევითელი,
მწვანე, ნაცრის ფერია;

ჰა, ნემსები, სათითე,
შაკრატელი, ძაფები,
დაჯექით და შეკერეთ
ქუდები და კაბები!..

და გაჩაღდა ჭრბ-კერვა,
შრომა და ფაცა-ფუცი,
ტკბილ ღიმილით უცქერის
იქვე დედა მოხუცი.

წუთით არ ისვენებენ,
შრომით ისე გაერთენ;

და მაღე სათათაოდ
მოიკასმეს, მოირთენ;

კაპწია კეკლუცები
დედას ეჩვენებინ:
„სომ გვიხდება, სომ გვშვენის?“
ერთხმად ეკითხებინ;
და ზევით ასასვლელად
უკვე ირახმებინ.

აგერ, მეორე მხარეს,
დახეთ, რა ამბავია!
მწერები იღვიძებენ,
აუდიათ თავია;

ხოჭო, ჭია-მაია,
ხარაბუა, ზეპლები,
ირემა და კალია,
და ციცინათელები;

ფრთებს იწუობენ საფრენად,
მიწის ქვეშ ვერ დგებიან,
მეზობლებს — მოკასმულებს
შვალას ევედრებიან;

ჩვენც მოგკასმეთ თქვენსავით,
გაკვისწორეთ ფრთებიო,

ხარაბუა იძახის:

გამიმართეთ რქებიო!

ნაირ ზერანგს უკერავს;

სსჯადსსჯა ფერ საღებავს

ჰეპლებს ფრთებზე უსობენ;

აი, აგერ ირემას

ფრ იებს ევითლად ვინ უფერავს; ზუსუნებენ, ბზუიან,

ჭია-ძაიას, კალიებს

დადიან, ფუსფუსობენ!

(დასასრული იქნება)

ი. სიხარულიძე.

პატარა სოსო.

ოსო ჯერ კიდევ რვა წლისა იყო, როდესაც დაობლდა.

იგი ერთხანს თავის დიდუდასთან ცხოვრობდა სოფლად.

მეზობლების რჩევით პატარა სოსო ერთ-მა ქალაქელმა მდიდარმა ვაჭარმა აიყვანა, ვითომდა აღსაზრდელად, რომელიც იმ სოფელში სმირ-სმირად დადიოდა სავაჭროდ.

— უიმე, არ კი დამინაგრო-და, შენი ჭირიმე! დარიბი ვარ, მაგრამ, როგორც იქნება, ისე გამოვზრდი, ობლობას კი არ ვაგრძნობინებ, — ესეუბნებდა სოსოს დიდუდა ქალაქელ ვაჭარს, რომელსაც სახეზე ეშმაკური ღიმილი დასთამაშებდა.

— რას ამბობ, დედაკაცო, როგორ თუ დავინაგრობ? —
ცი მთელ ქალაქში განთქმულია სიმდიდრითა, და ამ ერთი
ბევო ბიჭის მანახვა გაუჭირდება? კაცის დაჩაგვრა სიმდიდ-
რემ კი არა, სიღარიბემ იცის. — არწმუნებდა იქ დამსწრე ერ-
თი მოსუცი კაცი და, დოინჯ-შემოურილი არსეინად აბოლებ-
და ეალიონს.

— ნუ გეშინია, დედი, ნუ: კაცად ვაქცევ, ვაჭრობასა და
წიგნს ვასწავლი. ისე შეეოლება, როგორც ჩემი ღვიძლი
შვილი, — უდასტურებდა დედაბერს გაიმეურა ვაჭარი; სოსოს
კი აღარაფერს კეთებოდა: უნდოდა თუ არა გაეოლა.

* *

გადაწედა.

მეორე დღეს სოსო და ვაჭარი უკვე ცხენის ურემში ისხ-
დნ და გატკეცილ შარბ გზით ქალაქისაკენ მორაგრაკებდნ.

რაც უფრო და უფრო ჰმორდებოდა ჰატარა სოსო სოფ-
ლის არემარეს, მით უფრო მეტ სიობლეს განიცდიდა, მით
უფრო ბოღმით ევლებოდა ჩვილი გული.

* *

გარგად შეღამებული იყო, როდესაც ვაჭარი და სოსო
ქალაქში შემოვიდნ.

სოსოს გაოცებას სასლვარი არა ჰქონდა გაჩინადდნებულ
ქალაქის დანახვასე, აუარებელ უცხო სალხის ჩოჩქოლზე
ვტლების, ავტომობილებისა და ტრამვაის მოძრაობასე.

თავი სიხმარში ეკონა.

* *

— აი, რა ეოჩადი ბიჭი მოგიყვანე, ღიზა-ჯან! — უთ-

სრა ოთახში შესვლისთანავე ვაჭარმა თავის მეუღლეს, რომელიც კმაუფილების ღიმილითა და კაყვების გრესით შეეკება.

— ძალიან კარგი, ჩემო კარგო, ძალიან კარგი! რა გქვიათ, პატარა ბიჭო?

— სოსო! — გაუბედავად მიუგო ობოლმა სოსომ თავდასურულ მანდილოსანს და თვალები მორცხვად მირს დახარა.

* *

ზორველ დღეებში სოსოს კარგად ეჭერობოდენ, არც არაფერს აკეთებინებდენ, მაგრამ შემდეგ იშდენი საქმე მიუჩინეს, რომ საბრალა ბავშვს თავბედს აწუველინებდენ.

ჭურჭლების რეცხვა, ქვაბების სეხვა, წელის ზიდვა და ოთახების წმენდა, — აი რა შეადგენდა მის მოვალეობას.

რაც დრო გადიოდა, მით უფრო და უფრო უარესდებოდა მისი მდგომარეობა.

ბოლოს ისე აუტანელი შეიქნა მისი მათთან ეოფნა და სამსახური, რომ პატარა სოსომ სოფელში განარვაც კი დააჩირა. წამოდგა ერთ მძევნიერ დილით, და ის იყო გზას უნდა გასდგომოდა, რომ ამ დროს ბატონი თავს წამოადგა და ბევრი სცემა.

* *

*

დაღამებულიო.

ტირილისაგან გულ-დაოსებულ სოსოს სამზარეულოს ერთ კუნჭულში მიგდებულ თავის ჭურჭიან ლოგინზე მისძინებოდა. დაჰსიძმრებოდა თავისი საჯვარელი დედა.

ესეოდა. ჰეოცნიდა.

— დედი, დედიკო, ჩემო ტკბილო დედიკო, წამიეხანე,

გენაცვალე, თან წაშიუენე; ნუღარ დამტოვებ აქა, ნუ... მცე-
მენ... პატირებენ...

— ბიჭო, სოსო, — ჩაესმა მიღში ბატონის პრისხანე
სმა და კურდღლის ბაჭიასხვით დაფეთიანებულმა საბრალო
სოსომ თვალები სჭეიტა.

გ. ქუჩიშვილი.

პართოვილის უცნა- ურობა.

(სწავლა შრომაში).

დადგა მარტი—მეყ გამოთამაშდა და სულ მოკლე ხან-
ში აიღო თოვლი იქ, სადაც მას ხელს არაფერი უშლიდა,
აქა-იქ, ხის ძირში, ოდის გვერდით და ორმოებში კიდევ დარ-
ჩნილიყო თეთრ-თეთრი გროვები, მაგრამ მათ წვალი ისე
უხვად გასდიოდა, რომ აშკარად ეტეობოდა, დიდი დღე არც
იმათ ჰქონდათ. ერთი-ორი დღე კიდევ და დედამიწის ზირი
სრულებით გაიწმინდებოდა თოვლისაგან და მის ნაცვლად
მწვანე ბალახითა და ვეგვილებით მოიფინებოდა.

— ახლა კი ძალე შეუდგებით ბოსტნის დამუშავებას.
შენ მიშიკო, წელსაც ისე მომესმარები მუშაობაში, როგორც
შარშან მეხმარებოდი, კარგი?

მამის სიტყვებმა ჰატარა მიშიკოს მოაგონა გავლილი
წლის ის დრო, როდესაც ბოსტანში ეოველივე მუშაობა მო-
თავებული იყო და უკვე მოსავლის მოლოდინში იყვნენ. მი-
შიკოს ბოსტნეულობა, როგორც სასიამოვნო რამ საჭმელი
სრულიადაც არ აინტერესებდა. ზირიქით, არ მოსწონდა, რო-
დესაც სამზარეულოსათვის, ან სადილისთვის მწვანილს მოჭ-
კრუდენ, რადგან ეს ბოსტანის სილამაზეს აკლებდა.

მას უუვარდა იმის ცქერა, თუ როგორ ამოიძარებოდა

მიწიდან მცენარე, აიურიდა ტანს და აუვაგდებოდა. ბოსტნის მცენარეებიდან მის უურადღებას განსაკუთრებით კიტრი, კვანძი*), ბადრიჯანი და ჰამიდორი იზიდავდა. დიდ სიამოვნებას განიცდიდა ის, როდესაც გადაშლიდა კიტრის ფართო ფოთლებს და უვითელ უვაგილებთან ერთად წრდილში მიმაღულ ჰატარ-ჰატარ მასწებს დაინახავდა. საათობით უცქეროდა წითელი ჰამიდორებით და მავი ბადრიჯნებით უსვად დატვირთულს ჰატარ მცენარეებს, წითელი ბოლოკისათვის სომ სხვას ეურს არ ააწევინებდა. ეურის აწევას მიშიკოს მამა ბოლოკის მოთხრას ეპასდა.

ამ მოგონებებმა ისე გაიტაცა მიშიკო, რომ მხად იყო, თუ გინდ ახლავე გაჭეოლოდა მამას სამუშაოდ.

— ნუ აჩქარდები, ჩემო კარგო, ჯერ მიწა სველია და, თუ ცოტა არ მეძრა, მისი დამუშავება მწელი იქნება, — უთხრა მამამ.

მიწა ძალე მეძრა და და იქ, სადაც ბოსტანი უნდა გაშენებულიყო, მუშაობა გაჩაღდა. მამა ჰბარავდა, მიშიკო ბელტებს ამტვრევდა და ბაღასსა და ქვებს ჰკრეფდა მიწიდან. ამ მუშაობის დროს მან ბევრი რამ გაიგო მამისაგან: რად უნდა მიწას გადაბრუნება, ბაღასს ამოკრეფა, რა მავნე უოფილან მცენარისათვის ჭიაუელები და მწერები, რომელნიც მიწაში ცხოვრობენ, გაიგო აგრეთვე, რომ მცენარეს ამ მავნე მწერებისაგან დამცველი დარაჯი ჰყოლია, — თხუნელა, რომელიც დაუღალავად დამკრება მიწაში და სწობს მათ. მიშიკოს ძალიან გაუკვირდა, როდესაც მამამ, უთხრა, რომ თხუნელა იმდენად გაუძამდარია, რომ ის დღეში თავის წონაზე ექვსჯერ მეტსა სჭამსო.

*) გოგრა.

— რა ღორბუცელა ეოფილა, — სთქვა მიმიკომ.

როდესაც მიწა დამსადდა და კვლებად უნდა დაეოფილი-
ყო, მიმიკომ თუძცა აღნიშნა, რომ ქინძი, ოსრასუძი და ნი-
ახური უფრო ბევრი ისარჯებოდა, მაინც იმის მომხრე იყო,
რომ მის საუვარელ მცენარეებს დიდი კვლები დასთმობოდა.

— ჩვენ ვერც ჰამიდორს და ვერც ბადრიჯანს იმდენს
ვერ მოვიყვანთ ჩვენს ჰატარა მიწაზე, რომ ჩვენი მოთხოვნი-
ლება დავაკმაყოფილოთ და, თუ ისე მოვიქცებით, როგორც
შენ გინდა, არც ის მწვანილეულობა გვექნება საკმაოდ, რაც
ეოველ დღე გვჭირდება, — უთხრა მამამ.

ბოლოს შეთანხმდნენ, თუ რომელ კვალზე რა მცენარე
უნდა დათესილიყო.

თესვის დროს მიმიკო გააკვირვა იმ გარემოებამ, რომ
მამა სსუადასსუა თესლს სსკადასსუა სიღრმეზე სთესდა; ხასვის
თესლი მან მიწას ჰირდაჰირ მოაეარა და შემდეგ კვალს სელი
გადაუსვ.

— სანამ ფესვებსა და ფოთლებს გაიკეთებდეს, მცენა-
რემ ხომ უნდა ისაზრდოს, ეს საზრდო მასალა მცენარისა-
თვის თვით თესლშია მოთავსებული. ნახე, რა ჰატარებია ხა-
სვის თესლი, მაშასადამე მასში საზრდო მასალაც ცოტაა.
ხასვის თესლი რომ ღრმად დავთესოთ, სანამ მცენარე მიწის
ზედა ჰირს მოაღწევდეს, საზრდო მასალა გამოელევა, ასე
დათესილი კი მალე ამოცნდება და ფოთლებისა და ფესვ-
ების გაკეთებას მოასწრობს.

კ. არჯევანიძე

(დასასრული იქნება)

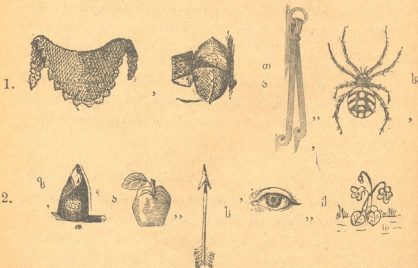

ქართული
ენციკლოპედია

რ ე ზ უ ს ე ზ ი

(წარმოდგენილი ციცუნის მიერ).

პირველ ნომერში მოთავსებულ გამოცანების და შარადის ახსნა:
1. ზამთარი, 2. ცა, დედა ზიწა და მცენარე. 3. ნამგალი 4. წვიმა.
შარადა—ბები.

განათლების სახალხო კომისარიატის სოციალურ აღზრდის მთავარ-
მმართველობის სალიტერატურო სამხატვრო სექციის ხელმძღვანე-
ლობით გამოცემულ საყმაწვილო წიგნების სია

		ფასი
1—2.	„ნაკადული“ 1921 წ. № № 1, 2, 3, 4, 5 თითო წიგნი	10 „
6—7.	„ნაკადული“ 1922 წ. № № 1—2, 3—4	10 „
8.	„ჯეჯილი“ 1921 წ. № 1	15 „
9.	„ჯეჯილი“ 1922 წ. № 1—2—3	25 „
10.	„ნორჩი ძალა“, —კრებული	10 „
11.	„სამი ამბავი“, —შიო შლემელისა	6 „
12.	„კაკროჭინა“, —დ. დონდუასი	6 „
13.	„ბელა ბეჟეჟი“	6 „
14.	„შემოდგომა“, ფერად სურათებიანი წიგნი	40 „
15.	„ღვინდბერი, ტურა და შელია კუდი გძელია“ ფერად სურათებიანი წიგნი	30 „
16.	„ბავშვებს“, —გ. კუჩიშვილისა	12 „
17.	„ტყის ზღაპარი“, —მაშინ სიბირიაკისა თარგმანი ლ. იმნაძისა	12 „
18.	„ტყის სურათები“, —შიო შლემელისა	15 „
19.	„ქიანქველას საოცარი თევზადსავალი“	20 „
20.	„თავისუფალ ბავშვთა სიმღერები“	2 „
21.	„ქართული მოძრავე თამაშობანი“ შედგენილი მერკვილაძის მიერ	40 „
22.	„ტროადის ომი“, —ალ. მიქაბერიძისა	40 „
23.	„იგავ-არაკნი“, —ალ. შირიანაშვილისა	20 „
24.	„საბავშვო პიესათა კრებული“	45 „
25.	„ივანე სულელი“, —ზღაპარი. ლ. ტოლსტოისა თარგმანი ი. ნ—ისა	10 „
26.	„ლურჯი ფრინველი“	35 „
27.	„ნაკადული“ 1923 წ.	15 „
28.	„ჯეჯილი“	25 „

1923 წ.

მიიღება ხელის მოწერა საუმაწვილო დასურათებულ
ქურნალებზე:

მცირეწლოვ. „ნაკადული“ მე-XIX წ.

გამოდის უოველთვიურად.

მოსრდილ. „გეგედილი“ მე-XXXIV წ.

გამოდის ორ თვეში ერთხელ.

ქურნალი გამოდის განათლების სახალხო კომისარიატის სა-
ციალურ აღზრდის მთავარმმართველობის სალიტერატურო
სამხატვრო სექციის ხელმძღვანელობით.

ხელის მოწერა მიიღება თვეიურად.

ცალკე „გეგედილი“ 25 კ.

„ნაკადული“ 15 კ.

ქალაქ გარედ გაგზავნა ხელის მოწერის ხარჯზე.

მისამართი: თბილისი, ლორისმელიქოვის ქუჩა, № 5, განათლების სა-
ხალხო კომისარიტი, „ნაკადულისა“ და „გეგედილის“ რედაქცია.
რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.